

Folkhälsoindikatorer Umeå kommun

Foto: Tim Mossholder

2018
-02-
22

Folkhälsoindikatorer 2017

I denna rapport redovisas senast tillgängliga data för Umeås folkhälsoindikatorer. Rapporten har tagits fram av Miljöbarometern AB på uppdrag av Umeå kommun. Statistiken i denna rapport *Folkhälsoindikatorer Umeå kommun* utgör underlag till sammanställningen *Folkhälsan i Umeå, Årsrapport 2017*.

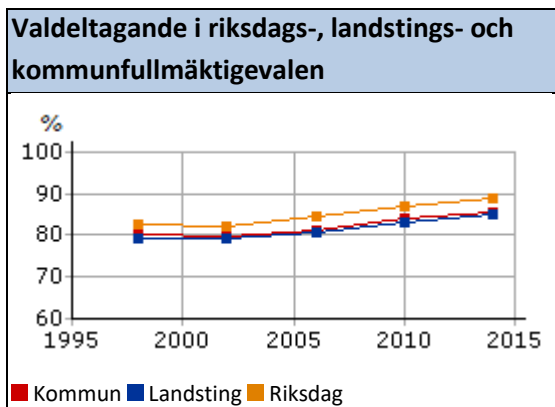
Folkhälsoindikatorer

I denna rapport redovisas indikatorer som används för att följa folkhälsan i Umeå kommun. Uppgifterna i denna rapport är ett underlag till rapporten *Folkhälsan i Umeå, Årsrapport 2017*.

Uppgifterna i denna rapport redovisas även på webbplatsen Umeås Livsmiljöbarometer som är kommunens verktyg för att följa upp indikatorer kopplade till hållbar utveckling. Här samlas fakta om miljö och natur samt folkhälsa och tillgänglighet. På webbplatsen kan siffrorna granskas i detalj eller laddas ner för eget bruk. Läs mer på <http://livsmiljo.umea.se/>

Goda livsvillkor

Indikator B.1.1.1

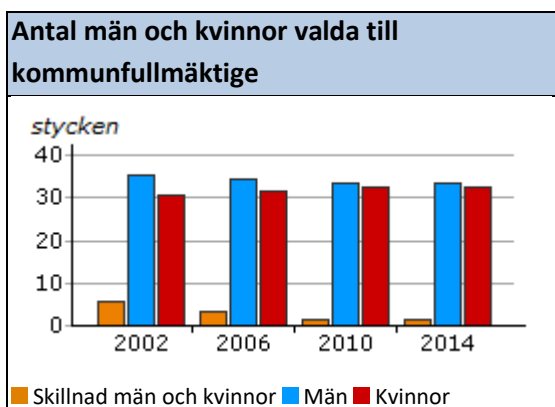
Datakälla: Folkhälsomyndigheten

Kommentar

Valdeltagandet i Umeå har ökat de tre senaste valen. Detta gäller i valet till kommunfullmäktige såväl som landstingsvalet och riksdagsvalet. Sedan förra valet har valdeltagandet ökat med nästan två procentenheter. Högst valdeltagande har riksdagsvalet med 89 procent 2014.

I samtliga val är valdeltagandet högre i Umeå än medel för riket där valdeltagandet i riksdagsvalet låg på 86 procent samma år. Bästa kommun är Lomma som har ett valdeltagande på 93 procent i riksdagsvalet.

Indikator B.1.1.2

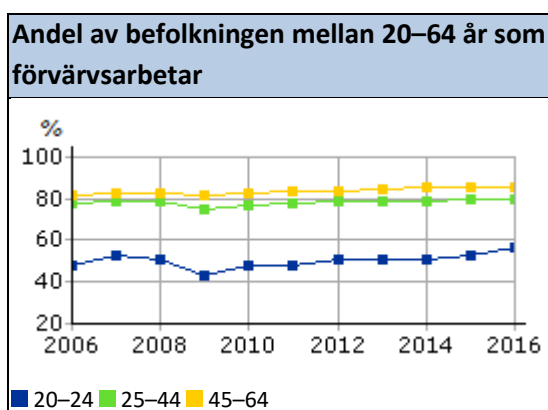

Datakälla: Umeå kommun

Kommentar

Jämställdheten i kommunfullmäktige har förbättrats genom att fler kvinnor valts in och gapet mellan andel män och andel kvinnor har minskat. År 2014 är fördelningen så jämn det bara går mellan könen, 33 män och 32 kvinnor.

Indikator B.1.2.1

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Folkhälsodata

Indikatorn beskriver arbetssituationen för åldersgrupperna 20–24, 25–44 och 45–64 år.

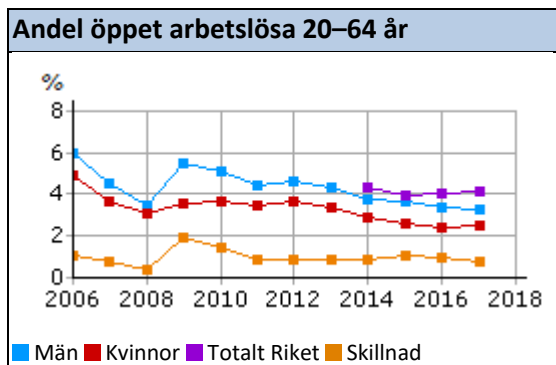
Kommentar

Andelen förvärvsarbetande inom 20–24 år ökat markant de senaste två åren, sex procentenheter, och ligger nu på 57 procent. Detta är högsta nivån hittills inom dessa mätningar. I åldrarna 25–44 samt 45–64 år har andelen förvärvsarbetande ökat sedan dippen 2009.

I Umeå ligger snittet förvärvsarbetande för åldrarna 20–64 år på 78 procent, vilket är strax under riket där 79 procent av befolkningen arbetar. Störst skillnad är det i åldrarna 20–24 år där andelen i riket ligger på 63 procent och i Umeå 57 procent, vilket kan förklaras av att Umeå är en universitetsstad med många som studerar. I

åldrarna 45–64 år ligger andelen högre i Umeå, 86 procent, jämfört med riket, 81 procent. Bästa kommun är Habo där andelen ligger på 88 procent.

Indikator B.1.2.2

Datakälla: Folkhälsomyndigheten

Arbetskraften beräknas som summan av antalet förvärvsarbetande, antalet öppet arbetslösa och antalet arbets sökande i program med aktivitetsstöd. Andelen arbetslösa relateras till arbetskraften två år tillbaka.

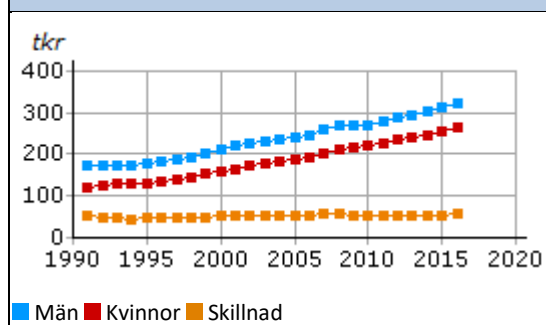
Kommentar

Arbetslösheten 2017 ligger på samma nivå som året innan, 2,9 procent, vilket är det lägsta för hela mätperioden. Sedan 2012 har arbetslösheten haft en nedåtgående trend. Fler män än kvinnor är arbetslösa men skillnaden har minskat något under de två senaste åren.

Arbetslösheten totalt sett är lägre i Umeå än för riket där andelen ligger på 4,1 procent. Bästa kommun är Öckerö som har en arbetslöshet på 1,1 procent.

Indikator B.1.2.3

Medelinkomsten för boende i Umeå 20-64 år samt inkomstskillnader mellan män och kvinnor.

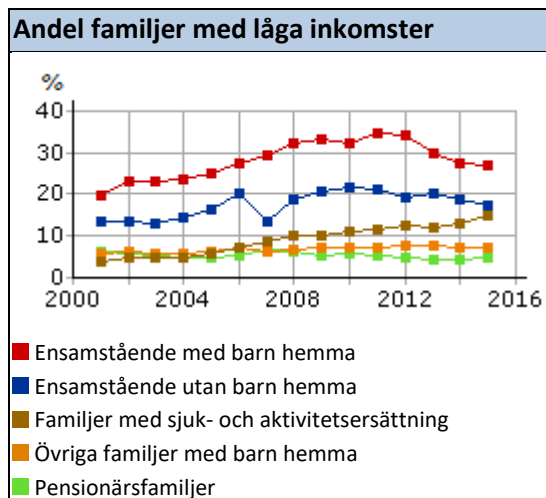
Datakälla: SCB

Kommentar

Medelinkomsten för både kvinnor och män har ökat kontinuerligt. Löneskillnaden mellan män och kvinnor är ca 56 000 kronor per år vilket är lägre jämfört med 2008. Dock var skillnaden år 2008 ovanligt stor och skillnaden 2016 är den största sedan 2008.

Jämställdheten är bättre i Umeå än för riket där skillnaden mellan män och kvinnor är över 70 000 kronor. Mest jämställda kommun gällande inkomster är Haparanda där skillnaden är lite över 8 000 kronor.

Indikator B.1.2.4

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Folkhälsodata

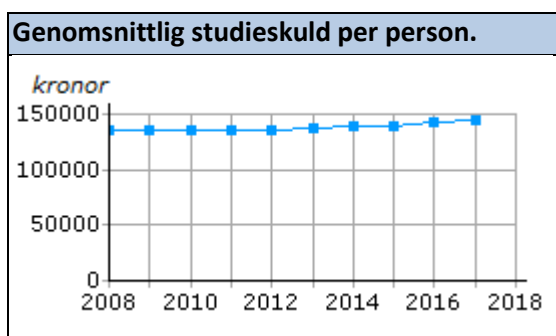
Låga inkomster innebär här att den gemensamma inkomsten ligger under 60 procent av medianinkomsten.

Kommentar

Ett viktigt folkhälsomål är att minska klyftorna i samhället. Trenden har dock gått åt motsatt håll sedan början av 2000-talet. Men under de senaste åren har familjer med låga inkomster börjat minska inom grupperna ensamstående med hemmavarande barn, ensamstående utan barn samt pensionärsfamiljer. Låga inkomster är vanligast bland ensamstående med hemmavarande barn. En negativ trend är att låga inkomster hos familjer med sjuk- och aktivitetsersättning har haft en konstant ökning under hela 2000-talet. Även hos övriga familjer med barn hemma har andelen med låg inkomst ökat, dock marginellt.

Umeås medelvärde i de studerade grupperna är bättre än i riket som helhet. Umeå har ett medelvärde på 14,2 procent medan riket har ett medelvärde på 17,1 procent. Bästa kommun är Lomma där medelvärdet är 7,8 procent.

Indikator B.1.2.5

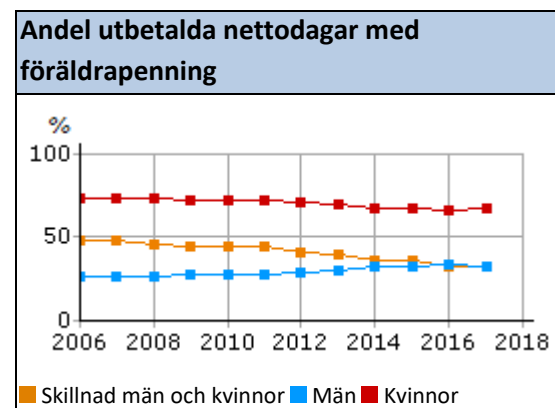
Datakälla: CSN

Kommentar

Den genomsnittliga studieskulden är 144 574 kronor och har ökat med nästan sju procent sedan 2008 vilket stämmer väl överens med att andel personer med eftergymnasial utbildning har ökat.

Umeå har en högre genomsnittlig skuld än riket där skulden är 136 384 kronor. Lägst genomsnittlig studieskuld har invånare i Ljusnarsberg på 92 193 kronor och högst studieskuld har de i Stockholm på 164 769 kronor.

Indikator B.1.2.6

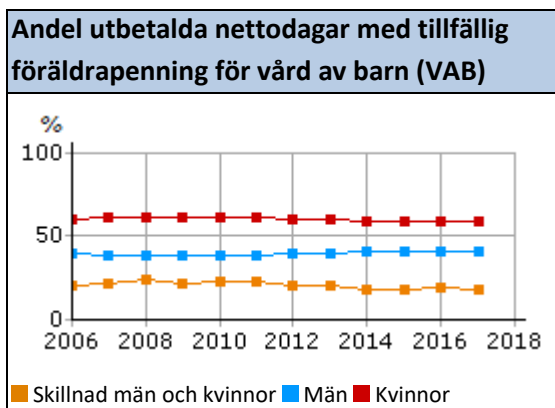
Datakälla: Försäkringskassan

Kommentar

År 2017 tog kvinnor i Umeå ut mer än dubbelt så många föräldradagar som männen. Männen har dock ökat sin andel från 27 procent 2008 till 33 procent 2017 vilket betyder en skillnad mellan könen på 33 procent. Detta är en positiv trend för ökad ekonomisk och social jämställdhet.

Skillnaden mellan män och kvinnor i Umeå är mindre än riket där genomsnittet för män är 28 procent. Mest jämställt är Vindeln där män har tagit ut 35 procent av föräldradagarna vilket är en skillnad på 31 procent mellan kvinnor och män. Umeå är nummer tre i riket.

Indikator B.1.2.7

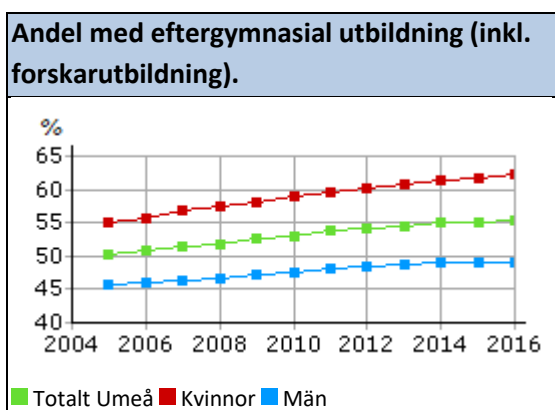
Datakälla: Försäkringskassan

Kommentar

Kvinnor är hemma fler dagar med sina barn vid sjukdom än vad män är. Skillnaden har minskat marginellt sedan 2008. 2017 tog män ut cirka 41 procent av alla dagar.

Umeå är mer jämställt än riket där män tar ut 38 procent av alla dagar. Mest jämställt är det i Säter kommun där fördelningen mellan kvinnor och män är 55 procent respektive 45 procent.

Indikator B.1.3.1

Datakälla: Folkhälsomyndigheten

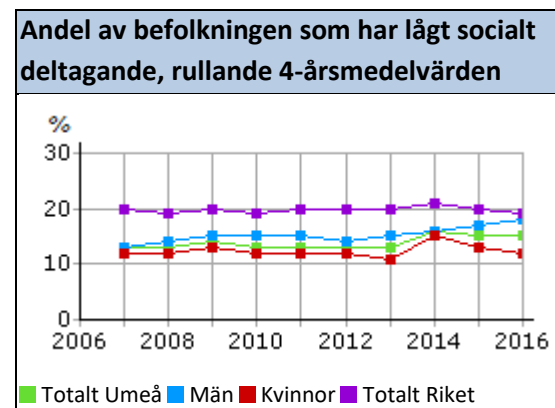
Kommentar

Andelen invånare med eftergymnasial utbildning har ökat konstant under åren och ligger nu på 55 procent. Ökningen har främst skett hos kvinnor där 62 procent har

eftergymnasial utbildning medan män ligger på 49 procent.

Umeå ligger bättre än genomsnittet i riket som är 42 procent. Den kommun med högst andel med eftergymnasial utbildning är Danderyd med 73 procent.

Indikator B.1.3.2

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

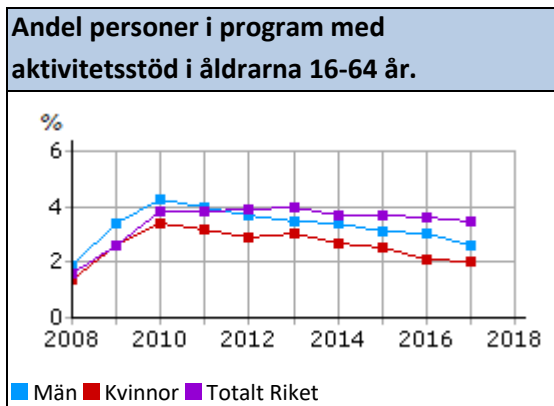
Data baseras på den nationella folkhälsoenkäten där respondenterna fått fylla i vilka sociala aktiviteter de deltagit i de senaste 12 månaderna. De med lågt socialt deltagande har som mest deltagit i en aktivitet.

Kommentar

15 procent av umeåborna har lågt socialt deltagande, vilket är samma som föregående år. Män har lägre socialt deltagande än kvinnor och en negativ trend sedan 2012. Kvinnor har ökat sitt sociala deltagande de två senaste åren och är tillbaka på samma nivå som 2008.

I riket ligger andelen på 19 procent och har legat på ungefär samma nivå genom åren. Umeå kommun ligger fyra procentenheter under motsvarande siffra för hela riket år 2016. Bästa kommun är Solna som har en andel på 8 procent.

Indikator B.1.3.3

Datakälla: Arbetsförmedlingen

Aktivitetsstöd är en del av arbetsmarknadspolitiken i Sverige. Den

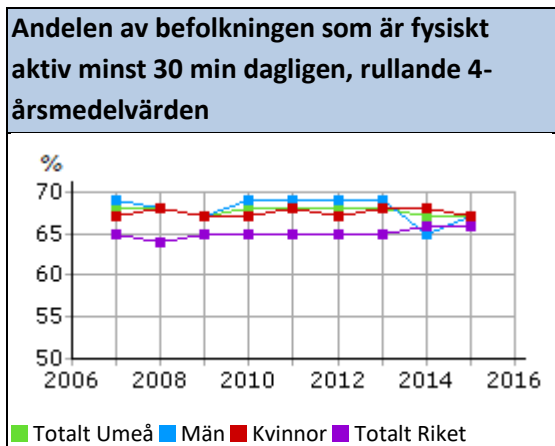
utbetalas till personer som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Indikatorn visar andel personer i program med aktivitetsstöd av den registerbaserade arbetskraften.

Kommentar

Allt färre deltar i aktivitetsstöd. Andelen har haft en konstant minskning sedan 2010 och ligger nu på 2,3 procent. Under samma period har andelen öppet arbetslösa minskat och andelen som förvärvsarbetar ökat. Fler män än kvinnor är delaktiga i aktivitetsstöd.

Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor

Indikator B.2.1.1

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

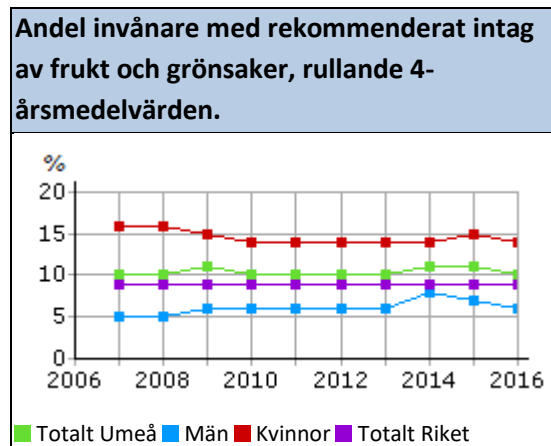
Kommentar

Andelen som uppger att de är fysiskt aktiva i Umeå är 67 procent och har legat mellan 67–68 procent mellan åren 2008–2015.

Umeå ligger totalt sett något över genomsnittet för hela riket som ligger på 66 procent. Bästa kommun är Täby där 74 procent säger sig vara fysiskt aktiva.

Frågan har ändrats från och med 2016-års enkät. Nya 4-årsmedelvärden kan presenteras tidigast 2019.

Indikator B.2.2.1

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Rekommendationer för vuxen: 500 gram frukt och grönsaker per dag.

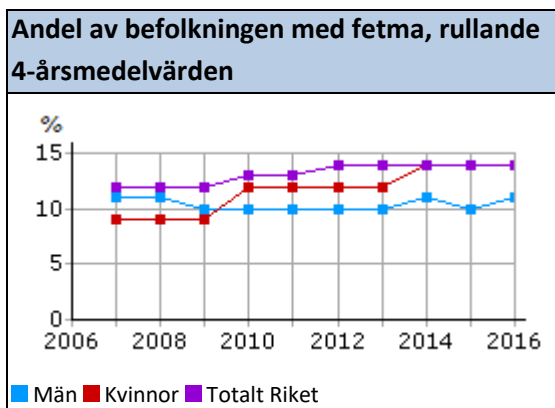
Kommentar

Frukt- och grönsaksätandet har legat på en ganska jämn nivå sedan 2008. Endast 10 procent av umeåborna äter rekommenderad mängd frukt och grönt. En betydligt högre andel kvinnor än män äter rekommenderade mängder.

Umeå ligger något bättre till än riket där 9 procent uppfyller målet. Bästa kommun är Botkyrka där 13 procent av befolkningen äter det rekommenderade intaget av frukt och grönsaker.

Indikator B.2.2.2

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

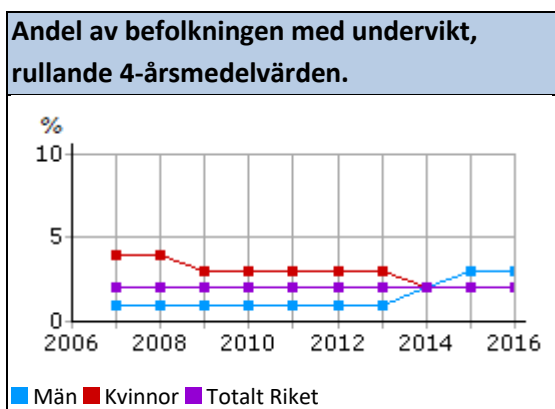
Med fetma menas att personen har ett Body Mass Index (BMI) som är högre än 30.

Kommentar

12 procent av umeåborna har en vikt som räknas till fetma, en ökning med två procentenheter sedan 2008. Ökningen står kvinnor för där andelen har ökat med fem procentenheter sedan 2008 medan andelen hos män ligger på samma nivå. Fetma är vanligare bland kvinnor än män i Umeå.

Andelen i Umeå är totalt sett lägre än genomsnittet för hela landet där andelen med fetma är 14 procent. Bästa kommun är Täby där siffran är 7 procent.

Indikator B.2.2.3

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Med undervikt menas BMI under 18,5.

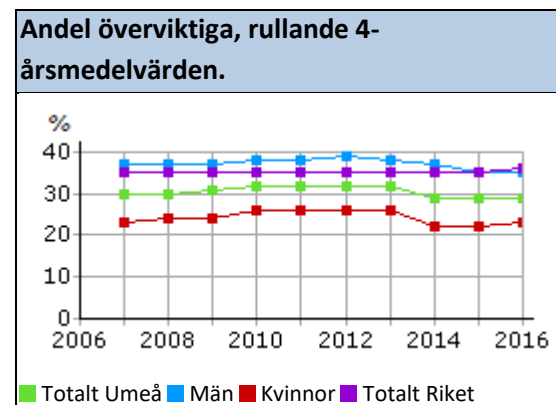
Kommentar

Tre procent av umeåborna är underviktiga. Andelen underviktiga ökade med en procentenhet 2015 och låg kvar på samma nivå 2016.

Andelen kvinnor som är underviktiga har minskat medan andelen män har ökat vilket innebär att undervikt nu är vanligare bland män än bland kvinnor i Umeå.

Umeå uppvisar högre siffror än genomsnittet för hela riket där 2 procent är underviktiga. Bästa kommuner är Essunga och Bengtsfors som båda har en andel på 0 procent.

Indikator B.2.2.4

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

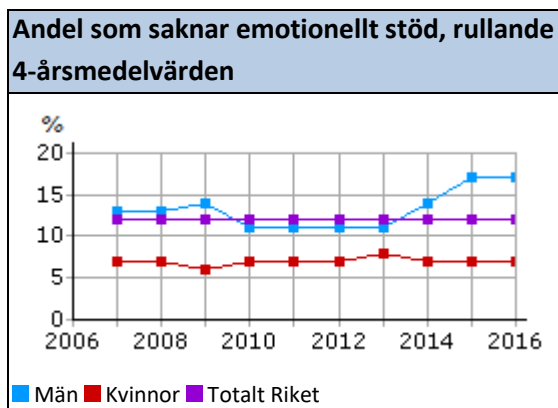
Med övervikt menas BMI mellan 25 och 30.

Kommentar

Andelen överviktiga (som ej räknas till fetma) i Umeå är 29 procent, vilket är lägst i landet. Även Härryda, Lund och Mölndal ligger på samma nivå. Genomsnittet för landet är 36 procent.

Andelen överviktiga är högst hos män, men där har andelen minskat något under de senaste åren.

Indikator B.2.3.1

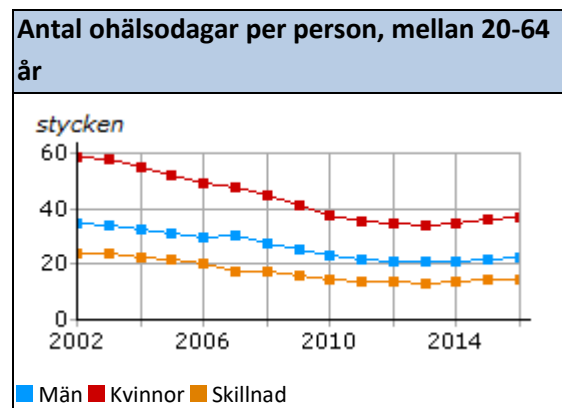
Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Kommentar

12 procent av befolkningen uppger att de saknar emotionellt stöd, vilket är något högre än 2008 på 10 procent. En större andel av männen än kvinnorna saknar emotionellt stöd och denna andel har stigit. Under 2016 har det dock inte skett några förändringar sedan föregående år.

Andelen som saknar emotionellt stöd är densamma i Umeå som för riket. Bästa kommun är Norrtälje som har en andel på 6 procent.

Indikator B.2.3.2

Datakälla: Försäkringskassan via Folkhälsomyndigheten

Ohälsotalet är Försäkringskassans mått på frånvarodagar som ersätts från sjukförsäkringen under en 12-månadersperiod.

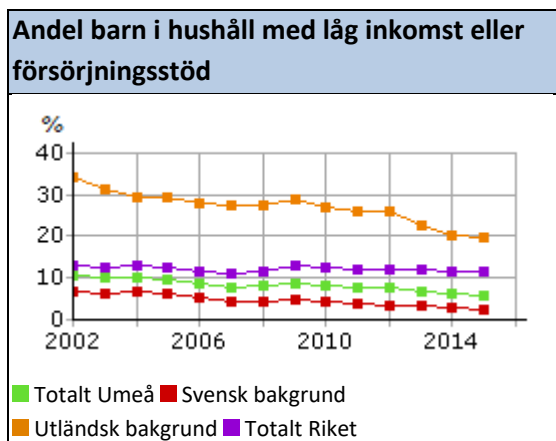
Kommentar

Umeå har drygt 29 ohälsodagar per person. Antalet ohälsodagar har minskat kontinuerligt fram till 2013 men har de tre följande åren ökat en aning. Kvinnor har fler sjukdagar än män med en skillnad på 14 dagar per person.

Umeå ligger på nästan samma nivå som riket. Bästa kommun är Danderyd med knappt 14 ohälsodagar.

Trygga och goda uppväxtvillkor

Indikator B.3.1.1

Datakälla: SCB inkomststatistik via Folkhälsomyndigheten

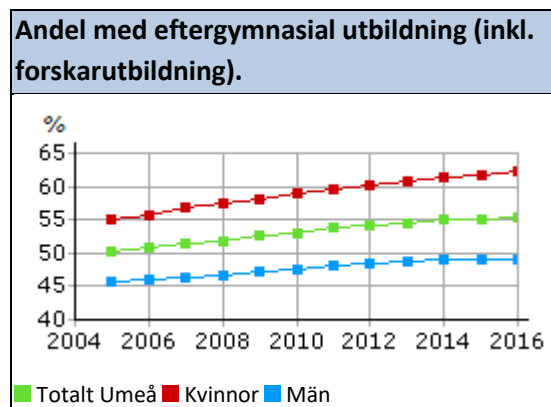
Med begreppet låg inkomst menas lägsta utgiftsnivå baserad på den socialbidragsnorm som fastställdes på 1980-talet (med inflationsuppräknningar) och en norm för boendeutgifter. Om inkomsterna understiger normen för dessa utgifter definieras detta som låg inkomst. Med socialbidrag menas att sådant erhållits minst en gång under året. Med utländsk bakgrund menas minst en utlandsfödd förälder.

Kommentar

Barnfattigdomen har minskat i Umeå sedan 2008 och ligger idag på knappt sex procent. Det är mycket stor skillnad mellan barn med svensk respektive utländsk bakgrund. Barn i familjer med utländsk bakgrund löper en mycket högre risk för ekonomisk utsatthet än andra. Dock har barnfattigdomen bland familjer med utländsk bakgrund minskat under hela 2000-talet.

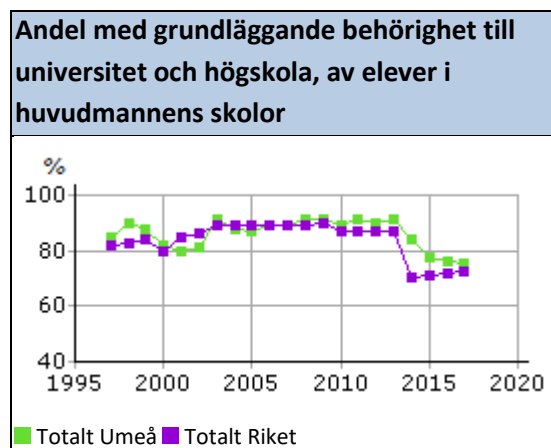
Andelen fattiga barn är lägre i Umeå än genomsnittet i hela landet som är 11,4 procent. Lägst är barnfattigdomen i Lomma och Hammarö med knappt tre procent.

Indikator B.1.3.1

Datakälla: Folkhälsomyndigheten

Indikator B.3.2.1

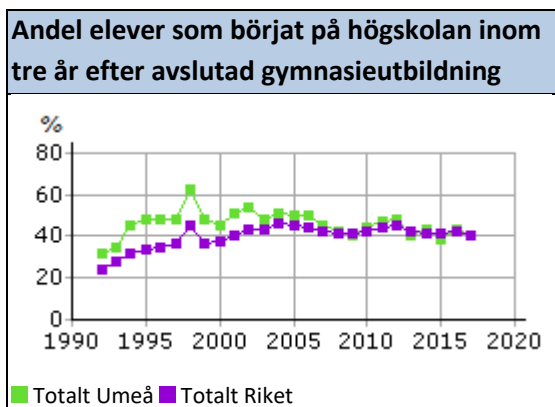
Datakälla: Skolverket; Jämförelsetal och Siris

Kommentar

År 2014 sjönk andelen behöriga till högskolestudier kraftigt vilket beror på att kullen som gick ut 2014 är första kullen som gick ut nya gymnasieskolan, Gy 2011. I nya gymnasieskolan finns yrkesprogram som inte ger behörighet till universitet och högskolor. Elever på yrkesprogram kan komplettera med kurser för att få grundläggande behörighet, men färre än hälften av eleverna gör det. Nedgången har fortsatt sedan 2014.

Andelen behöriga i hela riket är något lägre än i Umeå.

Indikator B.3.2.2

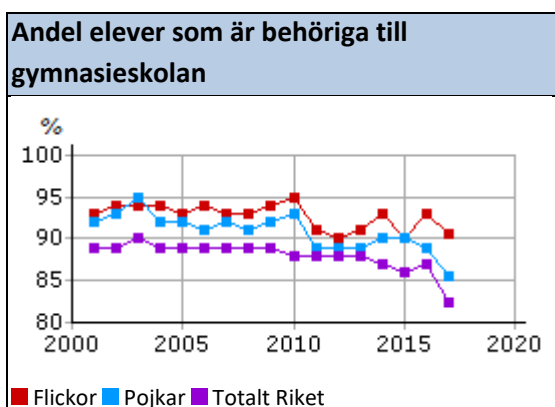
Datakälla: Skolverket

Kommentar

40 procent av eleverna påbörjar högskolestudier inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning, vilket är en minskning på tre procentenheter sedan föregående år. Andelen varierar något år för år och uppvisar ingen tydlig trend sedan 2008.

Umeå ligger på samma nivå som genomsnittet för riket. Bästa kommun är Danderyd där 69 procent av eleverna börjar högskolan inom tre år.

Indikator B.3.2.3a

Datakälla: Skolverket, Folkhälsomyndigheten

För att en elev ska vara behörig krävs godkänt betyg i ämnena svenska/svenska som

andraspråk, engelska och matematik samt fem ytterligare ämnen.

Kommentar

88 procent av avgångseleverna i grundskolan är behöriga till gymnasieskolan. Vilket är en försämring sedan tidigare. 2008 var andelen behöriga 92 procent.

Under läsåret 2015/16 invandrade många barn till Sverige. Lärare har haft svårt att sätta betyg på dessa elever och de flesta har fått betyget F eller uteblivet betyg. För år 2016 redovisas statistik exklusive nyanlända barn men för år 2017 ingår dessa i statistiken vilket förklarar minskningen detta år.

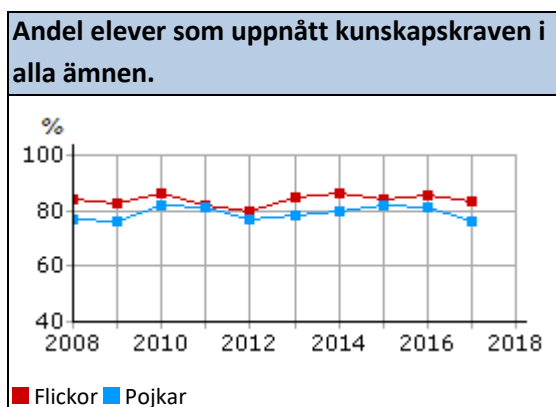
Jämför man istället inklusive nyanlända barn 2016 med år 2017 så har det skett en ökning med nästan en procentenhet.

En ytterligare förklaring till minskningen sedan 2008 är inför nya gymnasieskolan 2011 skärptes kraven för behörighet att söka till gymnasiet.

Fler flickor är behöriga till gymnasiet än pojkar. Skillnaden är fem procentenheter.

Umeå ligger fortfarande över medel i riket där knappt 83 procent är behöriga till gymnasiet. I fyra kommuner är i stort sett alla behöriga till gymnasiet, nämligen Karlsborg, Bjurholm, Dorotea och Storfors.

Indikator B.3.2.3b

Datakälla: Skolverket

Indikatorn avser elever i grundskolan med godkänt betyg i alla ämnen som ingått i elevens utbildning. Data 2017 avser läsåret 2016/2017.

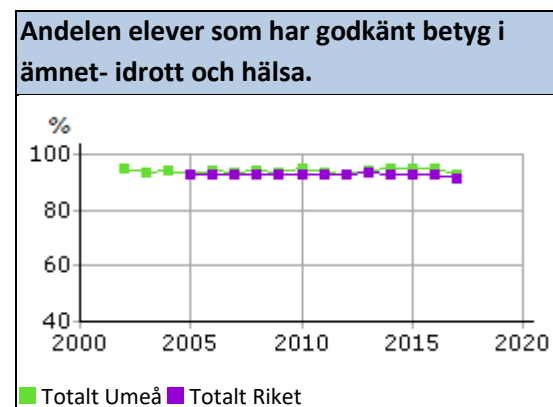
Kommentar

80 procent av eleverna uppnår kunskapskraven i alla ämnen vilket är samma nivå som 2008 men sämre än föregående år. Siffrorna för 2017 är inklusive nyanlända elever. I statistiken för 2016 har nyanlända elever exkluderats i statistiken. För 2017 exklusive nyanlända elever uppnår 84 procent av eleverna kunskapskraven i alla ämnen, 87 procent av flickorna och 82 procent av pojkarna.

Umeå kommun har en högre andel elever som uppnår kunskapskraven än

motsvarande siffra för hela riket som är 74 procent. Bästa kommun 2017 är Lidingö där 94 procent av alla elever har godkänt betyg i alla ämnen.

Indikator B.3.2.4

Datakälla: Skolverket

Kommentar

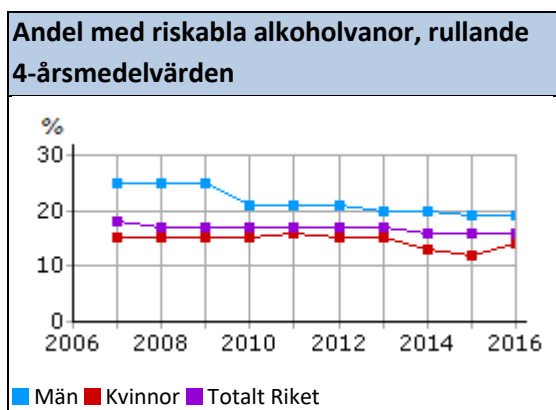
93 procent av eleverna har godkänt betyg i idrott och hälsa. Vilket är en liten försämring jämfört med föregående år och 2008.

Detta kan bero på att för år 2016 redovisas statistik exklusive nyanlända elever men för år 2017 ingår alla elever i statistiken.

Andelen godkända elever i Umeå är något högre än genomsnittet för riket som ligger på 91 procent.

Minskat bruk av tobak, alkohol, narkotika, doping

Indikator B.4.1.1

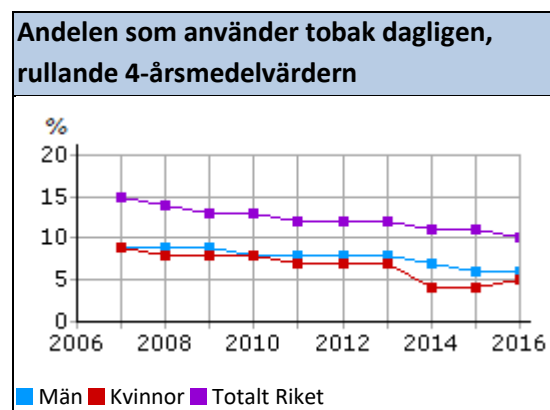
Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Kommentar

16 procent av umeåborna har riskabla alkoholvanor. Sedan 2008 har andelen kvinnor med riskabla alkoholvanor minskat med en procentenhet medan hos män har andelen minskat med sex procentenheter. Den nedåtgående trenden hos kvinnor bröts 2016 och ökade med två procentenheter jämfört med 2015. Andelen män med riskkonsumtion är dock fortfarande högre än för kvinnor.

I Umeå ligger riskkonsumtion i samma nivå som riket. Den kommun med lägst andel invånare med riskkonsumtion av alkohol är Sölvesborg där andelen ligger på åtta procent.

Indikator B.4.1.2

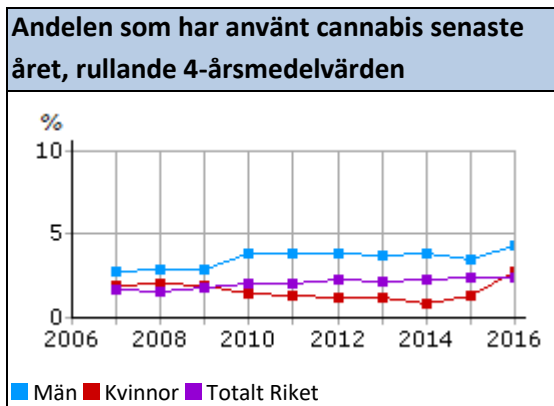
Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Kommentar

Sex procent av umeåborna röker dagligen vilket är en minskning med tre procentenheter sedan 2008 och är lägst i hela Sverige tillsammans med sju andra kommuner (Täby, Nacka, Lund, Mölndal, Gagnef, Leksand och Bjurholm). Rökningen har minskat både bland män och bland kvinnor. Dock ökade användningen hos kvinnor 2016.

Genomsnittet i riket är 10 procent.

Indikator B.4.1.3

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

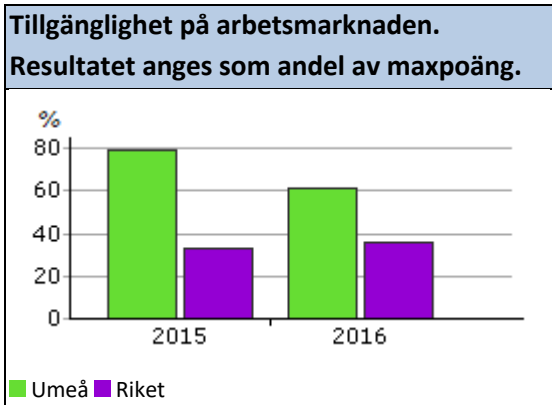
Kommentar

Cannabisanvändningen ökade under 2016 och ligger nu på 3,5 procent, vilket är det högsta värdet under mätperioden. Den största ökningen skedde hos kvinnor men användningen är fortfarande högst hos män.

Användningen i Umeå är högre än genomsnittet som är 2,4 procent. Lägst användning av cannabis är hos Munkedal, Jokkmokk och Vännäs där andelen ligger på 0,2 procent.

Tillgänglighet och bemötande

Indikator B.5.1

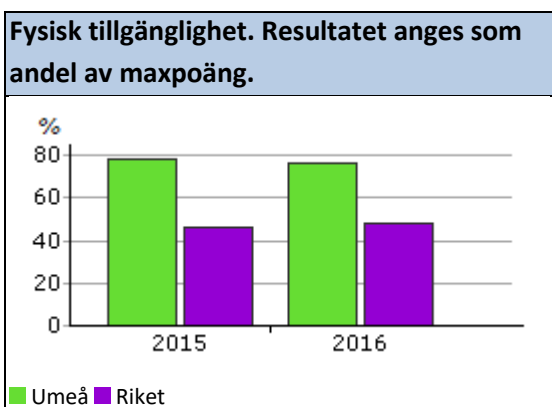
Datakälla: Myndigheten för delaktighet

Kommentar

Umeå kommun har minskat sin maxpoäng ordentligt under 2016 och har gått från 78 till 60 procent av maxpoäng i enkäten om tillgänglighet på arbetsmarknaden.

Detta är fortfarande betydligt högre än genomsnittet som är 35 procent. Bästa kommun är Härnösand som uppnår 91 procent. Enkäten besvarades av 201 kommuner 2016.

Indikator B.5.2

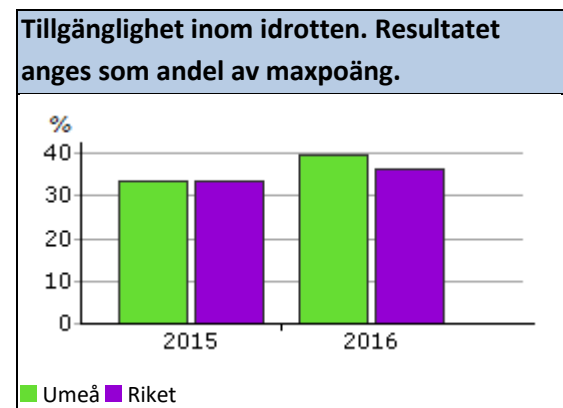
Datakälla: Myndigheten för delaktighet

Kommentar

Umeå ligger på 19:e plats bland de svarande kommunerna med 75 procent av maxpoäng i enkäten om fysisk tillgänglighet.

Detta är betydligt högre än genomsnittet som är 47 procent. Bästa kommun är Karlskoga med 92 procent. Enkäten besvarades av 200 kommuner 2016.

Indikator B.5.3

Datakälla: Myndigheten för delaktighet

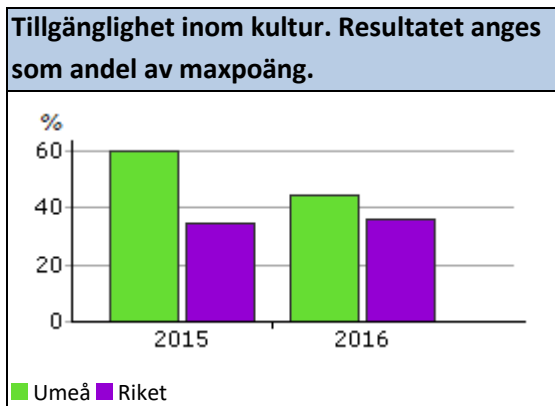
Kommentar

Umeå ligger över medel i riket med 39 procent mot 36 procent av maxpoäng i enkäten om tillgänglighet inom idrotten.

Bästa kommun är Kalix som har 92 procent av maxpoäng. Enkäten besvarades av 233 kommuner 2016.

Indikator B.5.4

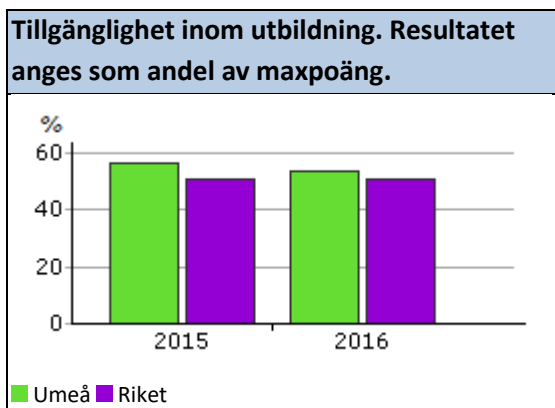
Datakälla: Myndigheten för delaktighet

Kommentar

Umeå ligger på 44 procent av maxpoäng i enkäten om tillgänglighet inom kultur vilket är en ordentlig minskning sedan 2015.

Det är ändå högre än genomsnittet i riket som är 35 procent. Bästa kommun är Kalix som får 95 procent av maxpoängen. Enkäten besvarades av 231 kommuner 2016.

Indikator B.5.5

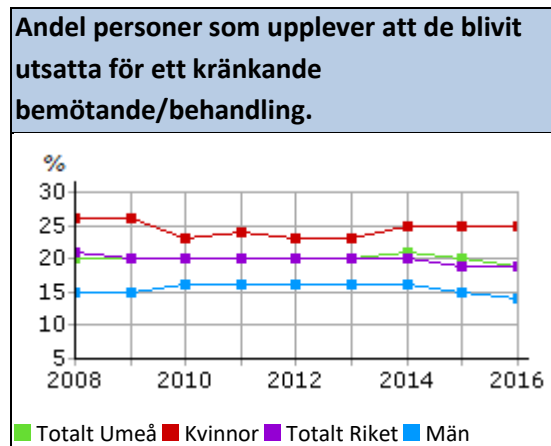
Datakälla: Myndigheten för delaktighet

Kommentar

Umeå ligger strax över medel bland de svarande kommunerna med 53 procent av maxpoäng i enkäten om utbildning.

Genomsnittet i riket är 50 procent av maxpoäng. Bästa kommun är Svalöv med 93 procent. Enkäten besvarades av 203 kommuner 2016.

Indikator B.5.6

Datakälla: Folkhälsomyndigheten

Kommentar

Andelen personer som uppger att de blivit utsatta för ett kränkande bemötande ligger på 19 procent, vilket är en procentenhet lägre jämfört med 2008. Fler kvinnor än män är utsatta. Hos kvinnor har nivån legat på samma nivå de senaste åren medan den har minskat något hos män.

Andelen som upplever att de blivit utsatta för ett kränkande bemötande i Umeå är samma som i riket. Lägst är andelen i Mariestad, 12 procent har upplevt att de blivit utsatta för kränkande behandling.